

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Usuris, & interesse, Pars II. de Cambiis, Pars III. de Censibus, Pars IV. de Societatibus Officiorum

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. XXIII. Senen. Fructuum. An emptor. incujus facultate positum fuit, post lapsum certum terminum conventionalem deponere pretium penes publicum officialem, vel etiam penes se ipsum tanquam ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74112](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74112)

emproribus, ne solverent sub pœna duplicata solutionis, dictique emptores illinc ad triennium, de anno scilicet 1657. mense Septembris, dictum residuum deposuissent penes idoneum publicum campforem, à quo de mense Novembris sequentis venditor habuit scut. 200. sub obligatione, vel illos restituendi, vel excomputandi in dicto deposito, quod jam sibi fuerat intimatum; Hinc ad plures annos venditor præterdere cepit fructus recompenfativos sub dicta rata cadentes pro toto tempore decurso, atque mandatum executivum in prima instantia obtinuit, per A. C. in secunda instantia cum sententia absolutoria revocatum; Unde commissa causa alterius appellationis Prælato, hic difficultatem habebat ex motivo nullitatis dicti sequestri ex eo, quod per Judicem incompetentem, ac non servatis de jure servandis, illud appositum esset.

Hanc autem difficultatem ego in hac tertiana instantia pro emptore scribens, etiam cum sensu veritatis, minus probabilem dicebam, quoniam sequentium sive iustum, sive iniustum excusat, ut in specie Seraphin. decis. 912. num. 1. & 2. confirmata coram eodem dec. 919. Leotar. de usur. quest. 38. num. 25. in fine, ex ea clara ratione, quod Judicis inhibito sive iusta, sive iniusta timenda est, neque in facultate inhibiti repositum esse debet, Judicis partes assumere, atque judicare de nullitate vel injuria ejus, quod iudex & superior præcepit, minusque renerit se exponere periculo reiteratæ seu duplicatæ solutionis resultantis à præterito mandati sequestrativi, sed cogitret creditor ad revocationem; Ea enim quæ in jure habentur de sequestro sine iusta causa, & partis citatione non apponendo, procedunt, vel ubi est in fieri ad effectum impediendi, ne apponatur, Vel ad effectum revocationis concedendæ, non autem ut sequi non debeat excusatio moræ in inhibito, nisi constaret de collusionione & mala fide, quia nempe ab ipso debitore affectatè id procuratum esset, ex deductis per Cancr. var. resol. par. 2. cap. 4. numer. 28. Potissimè verò ubi, ut in præfenti, sequestrum supervenit re integra, & ante moram incurfam, quo casu cessat illa difficultas, quæ in proposito cadere solet, ubi supervenit post moram incurfam ex collectis hinc inde per Cancr. ubi supra num. 29. Atque ita distinguendo habetur etiam in alia quæstione, an & quando solvens alteri quam vero creditori de mandato judicis excusetur nec nò, juxta decis. 150. Affub. cum aliis per Prælatum obser. 5. & 6. & pluries in sua materia sub titulo de credito.

Difficultas verò contra eundem emptorem rectè cadebat pro dicto tempore triennii, in quo rem & pretium retinuerat, quoniam sicuti sequestrum cessare non facit cursum census, seu alterius annui redditus, ita pariter impedire non debet hos fructus, qui ex veniori, ac probabiliori sententia non sunt usuræ debita ratione moræ & quæ pœnales dicuntur, sed succedunt loco fructuum ipsius rei, quos nec iustum, nec æquum est, ut percipiat emptor, qui pretium non solvit, ut bene advertitur per Leotar. superius citatum q. 38. num. 26. & q. 27. numer. 24. In utroque tamen loco advertitur cessare tales fructus post depositam pecuniam, cum tunc cessare videatur unica ratio retentionis rei & pretii, undè superest solum ratio moræ, quæ ex solo sequestro tollitur, multò magis ubi accedit etiam reale depositum, quod omnem affectationis, vel collusionis suspicionem tollit.

Motivabatur de præfati depositi invaliditate ob omnia ejus requisita non benè servata, præsertim Card. de Luca de Usur. & Interest.

tim circa non præviam ipsius creditoris interpellationem, per quam constitueretur in mora, sine qua debitori licitum non est ad depositum procedere, quia deponere non estolvere, ex iis quæ in hac materia collecta habentur per Cenc. decens. q. 111. Gregor. & Add. dec. 146. & 214. Rouit. prag. 4. de instrum. liquid. nu. 7. & seq. Prælat. obser. 25. & 26. Merlin. dec. 744. dec. 2. par. 10. rec. & frequenter d. us. de credito; Ponderando etiam nullitatem resultantem à non integritate, quod est unum de ejus essentialibus requisitis, dum deposita forte principali neglectum fuit deponere fructus dicti triennii probabiliter debitos; Verùm id neque obtinere videbatur, quoniam ex supra deductis in alio casu juxta punctuales auctoritates Paciani & Pastelli, saltem negari non potest esse probabiliter dubium, an hujusmodi fructus debeantur necne, quod sufficit, ut non intret dicta obligatio deponendi, cum intelligatur de liquidis, & quos omnino certum est esse debitos, non autem de incertis & illiquidis, quorum indebitum justè & probabiliter præterendi potest ex plenè deductis per Rotam dec. 228. nu. 14. par. 9. rec. repet. dec. 70. nu. 10. post Merlin. de pignori. quod summam habet rationem, quia non tenetur quis facere se iudicem contra se ipsum, atque non expectata judicis determinationeolvere id, quod probabiliter præterendit non debere.

Ac etiam quoad alios defectus, quod hic rigor procedit in eo deposito, quod cessare facit cursum fructuum, quos alià jure actionis certum est deberi, ut est exempli gratia in contractu censuali, vel simili, secus autem in præfenti, in quo sufficit de facto cessare dictum inconveniens, quod aperit locum æquitati *text. in l. curabit C. de action. empti*, ut scilicet emptor eodem tempore non sit in lucro habendi rem & pretium; Et multò magis dum dictum depositum approbatum videbatur ab eodem creditore, qui recipiendo partem pecuniæ se obligavit illam in ejus causam excomputare, ut in proposito depositi defectivi sanandi ex consensu creditoris firmatur in Romana fructuum dotis 28. Januarii 1661. coram Verosio, licet in eo casu, de quo agitur sub tit. de dote in Romana fructuum dotis de Magdalenis, disc. 51. hæc propositio fortè non benè caderet; Ideoque ista videtur quæstio, potius facti quam juris, ex singulorum casuum particularibus circumstantiis decidenda, principaliter habendo respectum ad bonam, vel malam fidem, sive ad sinceritatem actus à collusionis suspitione alieni, quia nempe emptor verè & realiter deposuerit pecuniam, & non habuerit simultaneum commodum ejus, ac rei emptæ, in quo consistit præcipuum, ac essentialis requisitum hujusmodi fructuum, seu ratio *text. in d. l. curabit*. Verùm ex dicto motivo depositi in stricta juris censura malè facti etiam hic iudex pronuntiavit contra emptorem.

*****

SE N E N. FRUCTUUM,

AD

PETITIONEM EQUITIS A-

MERIGHI DE AMERIGHIS,

C U M

MARTINIS.

F

Respon-

Responsum pro veritate extra Curiam.

An emptor, in cuius facultate positum fuit, post lapsum certum terminum conventionalem, deponere pretium penes publicum Officialem, vel etiam penes seipsum tanquam depositarium ad sui electionem, cum pacto, ut etiam in casu electionis de se ipso, ad aliquos fructus non teneatur, remaneat à dictorum fructuum cursu liberatus, eo ipso quòd dictus terminus expiravit, absque alia interpellatione, vel declaratione, quod retineret in ritulum depositi.

S U M M A R I U M.

- 1 *Facti series.*
- 2 *Ubi pretium converteretur in alium contractum, non intrat dispositio l. curabit, & non debentur fructus recompensativi.*
- 3 *Regulariter dicti fructus debentur etiam sine mora, & quamvis emptor justam haberet excusationem non solvenat.*
- 4 *Emptor potest esse depositarius pretii, & ita non teneri ad fructus recompensativos.*
- 5 *Quòd iudiciale sequestrum excuset emptorem à fructibus recompensativis.*
- 6 *Ubi emptor efficiatur depositarius, seu aliàs pretium in diversum contractum transeat, est declarandum, & venditori denunciandum.*
- 7 *Ponderantur circumstantia exclusive dictæ novationis.*
- 8 *Fructus recompensativi non possunt excedere veros ipsius rei fructus.*

D I S C. XXIII.

EMIT de anno 1655. Eques Amerigus de Amerighis ab hæredibus de Martinis quædam bona, pretii parte soluta, reliquatus verò solutione dilata ad terminum 20. mensium, sub conventionione interim fructuum recompensativorum ad quinque pro centenatio, quòdque dicto termino elapso, licitum esset emptori, ad effectum se liberandi à dicto interesse, deponere dictum residuale pretium penes quæstorem Montis pascuorum Civitatis Senarum, vel quòd ad ejus electionem ipsemet emptor habeatur loco & vice depositarii, depositario nomine conveniendi, quo casu ad præfatum interesse amplius non teneatur, non obstante, quòd haberet in manibus rem & pretium.

Elapso termino prædicto, nullaque declaratione per emptorem facta, quòd dictum residuale pretium penes dictum quæstorem non depositatum, penes se ipsum pro depositato haberi vellet; Orta est quæstio, an ex dicto tempore fructus prædicti ad conventam rationem deberentur, vel potius obstaret prænarratum pactum, unde desuper ab ipso Amerigo emptore pro veritate consilium expetitum fuit.

Pro ipso emptore excusando, considerari posse videbantur firmata in his terminis per *Leotar. qu. 27. nu. fin. & Testay alleg. 16. num. 36.* quòd licet isti fructus recompensativi non debeantur ratione moræ, sed ex sola æquitate non retinendi eodem tempore rem & pretium, & ne se locupletaret emptor cum aliena jactura, percipiendo fructus ex re aliena, cuius pretium solutum non est, ita ut etiam si emptor justum non solvendi impedimentum habens à mora esset immunis, adhuc ad eos teneatur, ex deductis per *Leotar. d. qu. 27. num. 27. cum seq. Surd.*

conf. 101. num. 23. cum seq. Gratian. discept. 588. num. 22. & seq. Duran. dec. 297. num. 12. & dec. 370. 397. & 424. par. 3. recen. & hoc titulo frequenter.

Nihilominus id procedit, ubi emptor remanet in terminis emptoris, atque pecunia debita est ex eodem contractu emptoris, ita ut pretii speciem, seu qualitatem retineat; Secus autem, ubi ex novatione transmutetur in aliam speciem contractus, quia nisi concurrant legitima accessionum requisita in isto novo contractu necessaria, nulli fructus debentur, neque privilegium causæ originariæ habetur in consideratione; Utpotà, si pars pretii convertatur in cambium, cuius realitas per litteras non justificetur cum similibus; Quòd etiam locum habet in pecunia dotali, excepto casu, in quo conversio in alium contractum fiat solum simulatè pro cautela exercendi magis promptam viam executivam, prout usitari solet in Regno Neapolitano convertendi quantitatem pro dote promissam in mutuum, ut non semel in sua materia *sub tit. de dot.* ubi agitur de usuris dotalibus.

Et hic videbatur casus, quoniam non dubitatur emptorem legitime deponentem pretium, ab huiusmodi fructuum, seu interfuriorum cursu liberari, neque de jure prohibitum videtur, eundem emptorem in depositarium ex conventionione eligi posse, ob reduplicationem personarum, quæ in uno eodemque subjecto passim in jure datur, cum ita non personam emptoris amplius, sed diversam depositarii gerere dicatur, neque pecunia retineat naturam pretii ex causa emptionis debiti, sed conversa sit in diversum contractum depositi, pro quo nullæ accessiones per depositarium deponenti de jure debentur, ita ut intret dicta conclusio cessationis fructuum ob transfusionem in alium contractum, ex deduct. per *Leotar. d. qu. 27. num. fin.* ubi allegantur *Sotrin. Surd. & ceteri.*

Motivando etiam, eidem emptori assistere posse firmata per *Pacian. conf. 11.* cum quo relato pertransit *Paitell. jun. in annot. ad alterum Paitell. annot. 30. num. 10.* quòd scilicet iudiciale sequestrum emptori factum ne solvat, ab huiusmodi fructuum debito excuset, multò magis ubi ex conventionione adest expressa transfusio in diversum contractum, cum specifica conventionione, ut interim nulli fructus deberentur, licet dicta opinio sit parum tuta, ut hoc *ead. tit.* specialiter de hoc actum habetur in *Ravennaten. disc. præced.*

His tamen non obstantibus, contrarium de jure probabilius contra ipsum emptorem requirentem respondi ex defectu applicationis præmissorum, quæ aliàs vera credebam in suo casu, ubi scilicet ipse emptor sibi concessam alternatam facultatem ad exercitium deduxisset, declarando se depositarium, id que venditoribus denunciando; Quo casu stante immutatione, tam personæ, quam debiti, credidisset illum amplius non teneri, sed punctus erat, quòd id non fecit; unde propterea venditores credere potuerunt, illum in priori conventionione continuasse, ob quam certi de cursu fructuum ad honestam rationem, neglexerunt esse solliciti de investimento, aliàs verisimiliter non negligendo, si scivissent pecuniam positam esse sub deposito infertifero; Et sic duo obstabant, Unum non factæ declarationis super electione concessa emptori de duobus alternativè conventis, qua non facta, ipse nunquam dici potuit depositarius; Et alterum non factæ denunciationis, quam in proposito necessariam credebam.

Ad quòd, circa denunciationem probandum, pende-

ponderabam receptam propositionem, de qua apud *Carill. dec. 182. & dec. 346. num. 6. par. 10. rec. & in aliis*, de quibus non semel *subtit. de cambiis*, quod scilicet data alicui facultate sub certa conditione capiendi pecuniam ad cambium, vel aliud interesse in damnum dictam facultatem concedentis, ut ab isto intersuria iudicè prærendi valeant, duo requiruntur. Unum, quod Facultatarius declaret sibi concessa facultate uti velle; Et alterum, quod mandanti denunciet evenisse casum, ipsumque mandatarium velle mandatum exercere, cum aliis debitor, seu mandans credere potuerit, casum non evenisse, sive mandatarium facultate uti noluisse, & consequenter ita neglexerit solutionem, vel aliud implementum aliis non neglecturus, & hic videbatur casus.

Potissimè verò accedentibus facti circumstantiis idem comprobantibus. Una scilicet, quod venditores essent pupilli & minores, cum quibus benignius in proposito procedendum est, dum isti non agunt de lucrosis, & in iure odiosis accessionibus, (quo casu qualitas pupillaris non habetur in consideratione, ob dispositionem Juris Canonici, per quam usuræ quoque pupillares sublatae sunt,) sed agitur de casu converso, in quo emptor potius de lucro captando, & se de alieno locupletando contenderet cum sola verborum formula.

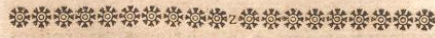
Et altera, quod in facto supponebatur, eundem emptorem hoc intermedio tempore, de quo erat controversia, prædictorum venditorum tutori, & respectivè curatori, aliquas pecuniarum summas, simpliciter & liberè solvisse in computum debiti ex causa emptionis, unde propterea duo resultabant excludentia effectuationem dictæ novationis; Unum, quod dictum fuerat solvi pro eo quod debebatur ex prioris causa, quam ita solvens agnovit non immutatam; Et alterum resultans ex inverisimilitudine, quia cum hoc residuale pretium in sorte destinatum esset investimento bonorum stabilitum loco cautionis pro evictione, improbable est, quod emptor vir sagax & providus, hujusmodi cautelam negligere, ac remittere voluerit liberè solvendo, unde propterea intrabat potius præsumptio, quod dicta libera solutio facta esset in causam fructuum, quibus summa soluta non incongrua erat.

Ut enim sapientiùs habetur in materia dotis confessatae, *sub tit. de dote*, licet cautela investimenti, utpote adhibita favore dotantis, seu debitoris, ab isto remitti valeat, ita ut non per hoc veritas solutionis cesset, etiam ad effectum obtinendi subsidiarium remedium, *Aurb. res qua pro dote soluta restituta ex bonis fideicommissi*; Nihilominus libera solutio, dictæque cautela remissio, utpote inverisimilis, reputatur magnum adminiculum exclusivum veritatis dotis confessatae, aliunde non justificata; Quod ex paritate rationis videbatur etiam ad rem applicabile, ideoque concludendo, requirenti consului, quod eo meliori modo, quo posset, desuper concordare curaret.

Ad hujusmodi autem concordiam sohonestandam, ac facilitandam, insinuabam, advertendum esse ad quantitatem fructuum, circa ipsius emptoris culpam ex bonorum emptorum qualitate usque ab initio perceptorum, & an reverà ascenderent ad summam conventionalem quinque pro centenario; Quatenus enim (ut attentè qualitate regionis probabilius erat,) ad tanti non ascenderent, justè prætereundere poterat, se non nisi ad ipsorum fructuum ratam teneri, excomputando etiam id, quod durante dicta dilatione 20. mensium solum

Card. de Luca de Usur. & Intereff.

est in excessu ex conventionione, quæ juxta veriore opinionem, non data conversione pretii in aliam speciem contractus, ratam prædictam excedere non potest ex iis, quæ habentur hoc *cod. tit. frequenter deducta, præsertim in Lucana fructuum, & in Baren. censu, disc. 17. & 18. & in aliis.*

PISTORIEN.
FRUCTUUM,
PRO
ILLIS DE ROSSIS,
CUM
HÆREDIBUS JACOBI PARDINI.

Responsum pro veritate extra Curiam.

Demandata per Judicem adjudicatione aliquorum bonorum debitoris ad favorem creditoris, si postea idem debitor, vel ejus hæres eadem bona vendat, dilata solutione pretii sub conditione fructuum recompensativorum, An isti debeantur creditori, vel potius cedant ad commodum debitoris, ejusque hæreditatis.

SUMMARIUM.

- 1 *Facti series.*
- 2 *Fructus rei adjudicanda debentur ei, cui adjudicatio fieri debebat, & num. 9. & 10.*
- 3 *De eisdem fructibus debitis deliberatario, seu adjudicatario, licet adjudicatio deinde retractetur, & num. 9.*
- 4 *Fructus recompensativi ex equitate. I. curabit spectant ad dominum, non autem ad creditorem ex pretio satisfaciendum.*
- 5 *De controversia in hoc puncto, inter Marefcott. & Leotar.*
- 6 *Sententia sine executione non transfert dominum, nec possessionem.*
- 7 *Sententia, seu mandatum de adjudicando, non importat adjudicationem.*
- 8 *De tribus requisitis adjudicationis, & quando adesse non dicatur.*
- 9 *Declaratur conclusio, de qua num. 2. & 3.*
- 10 *Item de conclusione, de qua num. 2. & an creditor, cui res adjudicanda erat, petat fructus tantquam damnâ & interesse.*
- 11 *Debitor non prohibetur etiam post executionem & pignus prætorium vendere ejus bona.*

DISC. XXIV.

Fornato concursu creditorum in bonis hæreditatis Jacobi Pardini, prodit sententia graduatoria à partibus acceptata, per quam, illos de Rossis in quodam loco graduatos, dictum fuit, satisfaciendos esse ex pretio cujusdam domus hæreditariæ jam distractæ, & quatenus exinde dicta satisfactio sequi non posset, eis adjudicandam esse tantam partem cujusdam prædii hæreditarii, quæ eorum credito ad æstimationem peritorum proportionata esset; Post cujus sententiæ prolationem, hæredes prædictum prædium vendiderunt

F 2 cuidam